

Paris den 3. Maj 1878

Kära, Dyra älskade min egen Minna!

Huru ousägligt ljuft det var att änteligen den sista p.to erhålla ett ifrån hemmet så länge efterlägtadt bref; att efter dagens trägna möda återvända hem på qvällen, nedslagen och bedröfvad i den säkra tro att denna liksom så många andra dagar hade förflutit med gäckad - grymt gäckad förhoppning om bref från det kära älskade saknade hemmet. Att under sådan sinnesstämning komma till sitt qvarter och der - hafva ett bref! - Det var som balsam på ett sjukt sår att rad för rad genomgå detta varma förtroendefulla bref hvori den ousägligt älskade Minna talar. Jag hör den kära rösten, jag känner hennes smekningar, jag är säll af den kärlek hennes ord tolka ---- ofullständigt. O haf tack Du Älskade hjärtevän; känn, känn de tusende innerligaste omfamningar och hjertevarmaste kyssar. Känn den ljufva tillfredsställelsen att veta Dig åter ha skänkt Din Axel det lugn, hvilket okunnigheten om hemmets och de kärastes tillstånd (= befinnande) ej lemna, ger. Ja, Ditt bref fick jag den sista April som sagt och dagen derpå den 1sta Maj om aftonen hade jag åter ett bref och detta ifrån min kära, goda Moder. Ack huru godt det gjorde att erhålla dessa bref; nu först kan jag börja njuta af vistelsen i Paris då jag åter står i förbindelse med mina egna hjerteväänner. Men säkert torde vara att Du nog ville uti detta bref finna något annat än blott utrop af förtjusning öfver denna med spänning väntade dag. - Följ mig; vi besluta oss att gå till Notre Dame. Det är Söndag - den sista i April. Herrlig oich oskymd stiger solen öfver verldstadens tusenden; jag kan ej neka mig nöjet af en promenad under de blommande kastanjernas täta, obeskrifligt sköna löfhvalf på Champ Elyssée. Klockan är 7 på morgonen, ännu äro Paris promenader toma. Med tankarna på hemmet vandrar jag här - ensam - i söndagsmorgonens frid, lyssnande till sommarfoglarnes melodiska sång eller springbrunnarnes enformiga plaskande. Här är lugn, här är frid medan på sidorna lastvagnarnes orediga buller höres och med ett visst crescendo når sin fulla kraft då kl. närmar sig tio. Nu äro alléerna ej mera toma, nu är tid för oss att gå till Notre Dame. Vägen är lång - vi äro nödsakade taga häst. Dock nej! För att kunna säga oss hafva gungat på Seinens djupgrumlade vatten gå vi på en ångbåt med kurs uppför floden. Efter att ha passerat 5 à 8 broar komma vi till pont de la Tournelle. Nu äro vi förbi kyrkan, med afsigt, ty vi ville passera ett minne af communisternas vilda framfart. Hotel de Ville eller staden Paris hus för Seine prefekten skall ha varit mycket intressant uppfördt i renaissance styl, innehöll - förutom ett stort antal konst saker - ett bibliothek på 100,000 band samt många de viktigaste offentliga gamla urkunder. Detta antändes - och den 24 Maj 1871 hade pariser afskummet tillfredsställelsen se åter en helvetisk bragd utförd, - huset hade brunnit, hade ramlat. Nu står der blott en massa jernställningar qvar, hvilket allt är något som nogsammeligen alstrar fasa för vilddjur på två ben. Men

vi vända våra blickar härifrån och gå. Nu äro vi uti det äldsta Paris - stommen till kroppen. Här skall under Caesars tid staden Lutetia hafva varit och blifvit hvad det nu är: Paris kärna. Denna stadsdel kallas "Ile de la Cité". Notre Dame ligger på en aflång holme på ena sidan begränsad af floden, - på den andra af en arm till densamma. På yttersta udden af holmen är det hus - "La Morgue" kalladt - hvarset olyckliga okända döde uti tre dagar exponeras, på det de hvilka hafva någon försvunnen, der kan finna om de lemnat lifvet. Emedan vägen ledde förbi dörren till vestibulen tittade jag in och såg tvenne taflor hvardera inneslutande omkr. 12 à 15 fotografier af lik. Denna syn framkallade uti minnet de f.d. altartaflor hvilka jag sett uti några kyrkoprydnads skräpgömmor uti Finland de der föreställa himmel & helvete. Säkert är att de gamla målarene på sina dukars nedre afdelningar mycket träffande återgifvit hvad fotografien här gjort. Wi vända bladet och se --- "Notre Dame" det så mycket omtalte, så många öden och sekel genomgångna templet. Påbörjad i 12te århundradet, fulländad i det 14de är kyrkan uppförd i gothisk styl. Rikedomen på torn och utsprång är förvirrande. Jag kan nu ej här beskrifva de enskildta partierna, vare det nog då jag säger att det hela är - vackert (?) (icke skönt) - vittnar om en obegripligt rik fantasi hos mästaren, men tillika en smak, hvilken hvarje tid borde / torde fördöma; icke derföre att decorationerna äro fula, men väl för att det af dem finnes en sådan massa att de som sagt - förvirra. Förutom annat, må jag nämna att 1793, då - såsom Du vet - "förnufts dyrkare" i synnerhet uppstodo, var kyrkan förnuftets, icke Guds tempel, m.m. m.m.

Nu gå vi in - här vid dörren sitter en munk framräckande en svamp den han upptagit ifrån en dopfundt med litet smutsvatten på botten. Då han ser mig gå förbi utan att våta fingrarne och betala, sänder han mig ett ögonkast som vittnar om en fanatisk jesuit; hu dessa ögon! Wid portarna till afskrankningen under stora mittel skeppet (hvalfvat) sitter tvenne nunnor säljande stolplatser, sittplatser; men som oss ej lyster sitta - gå vi vidare och - kallas naturligtvis kättare, till på köpet engelska sådana. Jag må inom parentes nämna att man alltid här frågar mig om jag är engelsman eftersom jag ej talar franska. Detta är ju ej särdeles smickrande för albions egendomliga söner. Skönare än kyrkan var ute, är hon innanför, ty här är ej en sådan stylvidrighet rådande. Här se vi många vackra statyer och mycket sköna glasmålningar öfver religiösa ämnen naturligtvis. Wi gå kring hela kyrkan, stanna en stund vid koret och kunna ej säga huru ofantligt ceremonieust och tomt alla dessa upprepade promenader och knäfall förefalla oss. Nej, intet annat än musiken; musiken, se den är något den. O huru skönt! Men det är slut. Nu börja par tre prester läsa eller sjunga - hur man tar det - messor, den musiken tjuisar ej. Wi gå ut.